

Combien de patrons morts avec leurs équipages!
L'ouragan de leur vie a pris toutes les pages
et d'un souffle il a tout dispersé sur les flots!

Ach, hoeveel kapiteins met hun bemanning zijn gestorven!
Hun levensstorm heeft elke bladzij afgescheurd
en in één ademtocht verdeeld over de golven!

(Victor Hugo, *Oceano Nox*)

Pizarro hoedde zwijnen

Pizarro¹ hoedde zwijnen
in Trujillo voor de zijnen,
trok vanuit Estremadura
naar *montaña*² en *llanura*.

Al eerder voer Cortés, Hernán³,
afkomstig uit dezelfde streek,
naar de stad Tenochtitlán⁴
waar weelde voor het grijpen leek.

Pizarro vocht nog een paar jaren⁵
in de Caribe, zonder maren.
Toen was hij aan 'ontdekken' toe
en vertrok naar *El Perú*⁶.

¹ Francisco Pizarro (1478?-1541) werd geboren in Trujillo, in de huidige autonome regio Estremadura.

² Montaña (Spaans= berg); llanura (Spaans=vlakte). Metaforen voor de bergen en vlakten van het Caribisch gebied en Zuid-Amerika.

³ Hernán Cortés (1485-1547) veroverde tussen 1519 en 1521 het Azteekse Rijk, het huidige Mexico. Hij werd geboren in Medellín, Estremadura.

⁴ De Azteekse naam van de hoofdstad.

⁵ In 1502 vertrok Pizarro als gewoon soldaat uit het Spaanse Sanlúcar de Barrameda met de vloot van Nicolás de Ovando naar het Caribisch gebied. De vloot telde 30 schepen en 2500 passagiers. Aan boord was ook de 20-jarige, later beroemd geworden geestelijke Bartolomé de las Casas. Pizarro hielp mee met de 'pacificatie' (= vermoorden, plunderen, verkrachten, uitbuiten van de inheemse bevolking) van Hispaniola (Santo Domingo) en Darién (Panamá). De Spaanse koningin Isabel had Ovando benoemd tot gouverneur van 'de eilanden en het vasteland van de Oceaan'. Isabel had hem officiële 'Instructies' meegegeven, zoals: verplichte evangelisatie van de inheemse bevolking, respect voor de inheemse bevolking en hun goederen, verbod om nieuwe gebieden te ontdekken zonder toestemming van de Spaanse Kroon, het streven naar vrede, vriendschap en eendracht, enzovoorts. We weten dat van de meeste agendapunten niet veel is terechtgekomen.

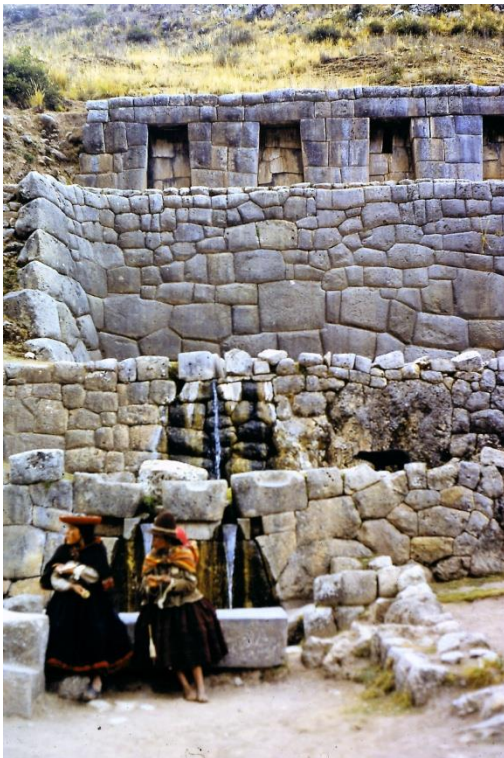
⁶ Pizarro kreeg van de Spaanse autoriteiten in Panamá (dat Columbus al in 1502 had ontdekt en waarvan Pedrarias Dávila in 1514 door de Spaanse Kroon tot gouverneur werd benoemd), toestemming om langs de kust van de Stille Oceaan te varen, nieuw land te 'ontdekken' en in bezit te nemen. Volgens een Indiaanse legende zou 'Birú' de naam van een opperhoofd zijn die in het Zuiden woonde en veel goud en parels bezat. In 1524 vertrok Pizarro uit de haven van Panamá met twee kleine schepen en iets meer dan honderd man. N.B. In het Spaans valt de klemtoon van Panama op de laatste 'a'.

Zonsopgang boven de Andes. Foto fdh

Gesneden uit het Spaanse hout
ging hij voor zilver en voor goud.
Ook zijn soldaten roken buit
en trokken er met hem op uit.

Met toestemming van Panama,
langs Ecuador, Colombia,
bracht hij zijn schepen naar het strand
van het vermeend Luilekkerland⁷.

Vrouwen bij het fort Sacsayhuamán, Cuzco. Foto fdh.

⁷ De naam van de stad die hij later stichtte. Jauja lag in een een mooie vallei, had een gematigd klimaat en was zeer geschikt voor landbouw. De Spaanse naam voor wat we in het Nederlands 'Luilekkerland' noemen is 'Tierra de Jauja'.

Met hem viel moeilijk aan te pappen
(dat verhinderde zijn eigenschappen:
koppig, dapper, trots en wreed
en bovendien analfabeet).

Monument voor de Inca voor de Iglesia de la Compañía in Cuzco. Foto fdh

In Perú was Atahualpa⁸
in oorlog met zijn broeder Huáscar.
'Verdeel en heers' dacht toen Pizarro,
'nou wordt het menens en *bizarro*⁹'.

⁸ Atahualpa was de naam van de 'koning' van het Incarijk, het Tahuantinsuyo. Er woedde ten tijde van Pizarro een oorlog tussen hem en zijn broer Huáscar.

⁹ Spaans voor 'wild, onstuimig'.

Atahualpa, krijgsgevangen,
haalde vlug, op Spaans verlangen,
gouden vazen, zilveren schalen¹⁰
uit zijn bergen en zijn dalen.

De Inca¹¹ smeedde toen complotten,
maar dát werd helaas zijn lot en
zou in Cuzco¹² op het plein
de wurgpaal¹³ zijn einde zijn.

Straatje in Cuzco. Foto fdh

‘Verdeel en heers’ bleef het devies
(van goud en grond was niemand vies).
Ook onderling werd er vermoord
door ’t machtsbeluste mensensoort.

¹⁰ Atahualpa moest voor zijn vrijlating een grote borgsom betalen in goud en zilver.

¹¹ Atahualpa was heerser over de Inca’s, een Indianenvolk dat in de 14^e en 15^e eeuw een groot Rijk stichtten in Perú. De Inca’s spraken Quechua, een taal die heden ten dage nog veel wordt gesproken en in het Incarijk de omgangstaal was.

¹² Cuzco betekent in het Quechua ‘navel van de wereld’, de naam van de hoofdstad van het Incarijk.

¹³ Omdat Atahualpa zich voor zijn terechtstelling op aanraden van de Spaanse priester Valverde tot het Christendom bekeerde, genoot hij het voordeel eerst te worden gewurgd en dan pas verbrand, in plaats van levend verbrand te worden. Het katholicisme had zo zijn voordelen.

Maar rond Pizarro was 't niet plus¹⁴
(Spanjolen drongen in zijn huis
en trokken moordbelust hun degen
toddats ze hem eronder kregen).

Pizarro opgebaard in de kathedraal van Lima. Foto fdh

Stervend vroeg hij om een priester
en zijn aanblik werd steeds triester.
Met zijn hand sloeg hij een kruis
en verliet zijn aardse huis.

Het werd de taak van zwarte slaven¹⁵
om Pizarro te begraven.
Zijn lijk werd naar de kerk gesleept
en daar onachtzaam¹⁶ aangekleed.

Het hoofd van Juan Picado

¹⁴ Pizarro werd door een deel van de Spanjaarden gehaat omdat men hem de schuld gaf van de dood van zijn vroegere vriend Diego de Almagro, een concurrent-veroveraar die, ontevreden met het gebied dat hem was toegewezen, met zijn soldaten Cuzco had ingenomen en de broer van Pizarro gevangen gezet. Een 12-tal Spanjaarden drong gewapend het huis van Pizarro in Lima binnen en brachten hem in 1541 om het leven.

¹⁵ In het leger van Pizarro dienden ook Afrikaanse 'slaven' die 'negros de guerra' (oorlogszwarten) werden genoemd. De Indianen waren bang van hen .

¹⁶ Pizarro werd nog in de mantel van de Orde van Santiago gehuld, maar in de haast vergat men hem zijn sporen aan te doen, hetgeen verplicht was bij de Orde.

(secretaris van Pizarro)
hing aan de schandpaal van de stad
zodat het **volk** er wat aan had.

Machu Pichu, nabij Cuzco. Foto fdh

Karel de Vijfde¹⁷ en de Kroon
ontvingen het Veroveraarsloon¹⁸
dat, na het martelen en verkrachten,
de Spanjolen later brachten.

Het zilver van de ‘Indianen’¹⁹
vloeyde in de Spaanse kas.
Toen kon de koning, in zijn sas,
weer strijden tegen de Osmanen²⁰.

¹⁷ Karel de Vijfde was koning van Spanje van 1516 tot 1556 onder de naam Carlos Primero.

¹⁸ De Spaanse Kroon kreeg 20% van alle opbrengsten.

¹⁹ Omdat Columbus indertijd dacht dat hij in India was aangekomen, noemde hij de inheemse volksstammen van Zuid-Amerika ‘Indianen’. Zo noemen we ze nog steeds.

²⁰ Ook: Ottomanen of Turken..

De vloten voeren op en neer
met goud en zilver van weleer.
Piet Hein²¹ pikte een graantje mee
voor de roemruchte W.I.C.

Dus zingen we tevree ☺

*Piet Hein!, Piet Hein!, Piet Hein zijn naam is klein,
zijn daden bennen groot, zijn daden bennen groot
hij heeft gewonnen de Zilvervloot,
hij heeft gewonnen, gewonnen de Zilvervloot. (bis)*

Uit: Fred de Haas, Antume verzen, deel 1, Kolonialisme voor beginners

²¹ Piet Hein (1577- 1629) was luitenant-generaal en commandant bij de West-Indische Compagnie. Zijn bekendste wapenfeit is de inbeslagname van een Spaanse Zilvervloot in de Baai van Matanzas (Cuba).